

Список використаних джерел:

1. Барко В. І. Креативність та її діагностика / В. І. Барко, В. Г. Панок, С. В. Лазаревський. – Львів : Растр-7, 2001. – С. 22–27.
2. Гуляєва Н. Ю. Витинанка: Практичні рекомендації для вчителів та витинанкарів-початківців / Гуляєва Наталія Юріївна. – Вінниця : ТВП «Книга-Вега», 2008. – 73 с.
3. Станкевич М. Українські витинанки / Станкевич Михайло Євстайхіївч. – Київ : Наукова думка, 1986. – 31 с.
4. Тлумачний словник найбільш вживаних термінів з образотворчого мистецтва / [авт – уклад. Щербенко С. К.]. – О : ОПОПП, 2010. – 56 с.

Примаченко О.С.

студентка,

*Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова*

КОМПОЗИЦІЯ ЯК ПРОВІДНА ДИСЦИПЛІНА ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ ХУДОЖНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У процесі естетичного виховання і художньої освіти студентів вищих художніх закладів найбільш сильний вплив на формування творчої особистості, його творче і громадянське становлення має композиція. Саме композиція є одним з основних засобів створення художнього твору, визначає загальну структуру картини, її сюжетну, естетичну та моральну спрямованість. На мою думку, виконання композицій у вищих навчальних закладах найкраще розвиває творче мислення студентів, адже рисунок за уявою є одним з найскладніших завдань. Композиція – це дисципліна яка поєднує в собі всі набуті знання з рисунка, живопису та декоративно-прикладного мистецтва [1].

Композиція завжди була базовим предметом для студентів художніх закладів. Важливість дисципліни у своїх працях підкреслюють В. Гудак [2], П. К. Маркович, Щербина В. Г., Устин В. Б.

Актуальність дослідження полягає в потребі подальшого навчально-методичного опрацювання дисципліни «Композиція» з метою її послідовного та стабільного теоретико-практичного оновлення. Теорія має органічно поєднуватися з практикою митців задля кращого освоєння дисципліни студентами. «Композиція» допомагають студентам завдяки практичному засвоєнню художніх виражальних засобів і станів композиційно-мистецької грамоти сформуванню власного творчого бачення довкілля [2].

Основною метою розвитку мистецької освіти студентів є формування внутрішнього світу і емоційної чуйності особистості. У зв'язку з цим заняття композицією за уявою в значній мірі сприяють розвитку образного мислення студентів, вміння фантазувати, складати композицію, дозволяють вчителю розв'язувати такі навчальні завдання:

- розвиток фантазії та уяви у студентів;
- здатність створювати виразні і емоційно насичені образотворчі образи;

– розвиток у студентів вміння створювати основи художнього образу, використовувати образотворчі засоби згідно з творчим задумом, сюжетною лінією;

– вивчення технічних і колористичних основ образотворчої грамоти [1].

Практична робота з студентами доводить, що виконання завдань, пов'язаних з сюжетним рисуванням за уявою, складніше, ніж робота з натури. Створюючи композицію за уявою, художник повинен скласти сюжет, придумувати персонажів, створювати художні образи за уявою, що в підсумку призводить до появи твору, в якому в повній мірі прослідковується ідея та тема твору.

На думку викладача Васильєвої Н. Б. [1] у процесі творчої навчальної роботи важливо виявити недоліки, які заважають розвитку фантазії і спостережливості студентів, знайти найбільш дієві шляхи, здатні з найбільшою силою сприяти створенню виразного художнього образу персонажа. Важливо намалювати не просто вигаданого героя, а передати його характер, настрій, придумати цікавий типаж, улюблене заняття. Необхідною умовою успішної роботи є грамотна організація образотворчого простору композиції, вміння гармонійно розташувати в листі своїх персонажів. Важливо мати на увазі, що найбільш складним для учня на першому етапі роботи над композицією є період, коли студент формує в свідомості сюжет і персонажів для майбутньої картини. Зазвичай на цей етап йде багато часу. Тому етап осмислення поставленої задачі, знаходження образотворчої форми відповідно до сюжету, формування зорових образів персонажів композиції дуже важливий для розвитку творчих здібностей. У зв'язку з цим саме ескізна робота стає важливим аргументом успішної подальшої роботи: в ескізі легше виправити композиційні помилки, зрозуміти читаність сюжету.

Грамотний, творчо мислячий педагог здатний надихнути студентів, захопити їх творчою діяльністю, створити умови плідної роботи. У той же час при організації та проведенні занять учитель повинен приділяти особливу увагу завданням, від виконання яких значною мірою залежить результативність навчальної та виховної роботи. Так при роботі з учнями слід враховувати їх вікові психофізіологічні характеристики, особливості сприймання кольору, ставити перед ними такі завдання, які вони можуть виконати на даному етапі. Заняття з тематичної композиції повинні будуватися від простих до поступово ускладнюються завдань. Це сприяє розвитку технічних можливостей учня при роботі з художніми матеріалами, вмінню грамотно використовувати їх в сюжетному малюванні, планомірно розвивати фантазію і уяву. Варіативність завдань за уявою, сприяє створенню учнями виразних і емоційно насичених образів, вчить дітей правильно організовувати образотворчий простір, досягати максимальної виразності композиції за допомогою лінії, плями, кольору. Цілісність сприймання композиції і зрозумілість сюжету в зображенні – є основним підсумком навчання студентів тематичної композиції [1].

Найголовніше і найцінніше, із чого починається композиція, – це її задум. Треба відчувати спорідненість, відгук у душі теми, яку вибираєте. Основний

закон композиції – побачити в природі головне, закономірне й звільнити його від зайвих, другорядних деталей.

Перший етап – ескіз-пошук, у якому студент окреслює основне композиційне рішення, визначає головних героїв. Таких пошукових ескізів має бути декілька, потім потрібно вибрати кращий, найвиразніший. В ескізі зображувати треба не дрібниці, а цілі фігури, групи людей, силуети будинків, дерев тощо. У цьому ескізі-пошуку вирішуйте відразу і тональні співвідношення майбутньої композиції.

Другий етап – збір допоміжного матеріалу: начерки з натури, замальовки пейзажні, інтер'єрні, костюмів, предметів, робота з допоміжною літературою. Малюючи композицію на історичну тему, не зайве поцікавитись, який одяг носили люди того часу, якими речами користувалися. Якщо тлом композиції є пейзаж, зробити натурні етюди, попрацювати на пленері. Для кожного персонажа корисно знайти реальний прототип, зробити начерк з натури.

Наступний крок – це перенесення ескізу на великий аркуш. Треба стежити за тим, щоб під час перенесення рисунка не порушити композицію. Для цього існує старовинний спосіб, яким користувалися ще художники Давнього Єгипту, – перенесення за квадратами. Зображення в маленьких квадратах ескізу має відповідати квадратам головного аркуша. Потім лінії, що поділяли папір на квадрати, витирають і залишається тільки збільшене зображення. Після цього можна починати працювати фарбами.

Доцільно зауважити, що колірне рішення краще зробити заздалегідь також на маленькому кольоровому ескізі. Прописавши основні площини кольором усю поверхню композиції, треба від загального переходити до дрібниць.

Слід підкреслити, що сюжетне малювання за уявою дуже багатогранне і учням властиво вигадувати різні сюжети на задану тему. Саме завдання за уявою сприяють розвитку оригінального, нестандартного мислення студентів, привчають їх до формування особистого світогляду, вираження своїх думок в художній формі [3].

Під час дослідження було підтверджено провідну роль дисципліни композиція в образотворчому мистецтві для майбутніх художників. Було виокремлено основні етапи при роботі над композицією: ескіз-пошук, збір допоміжного матеріалу, перенесення ескізу на формат, виконання в кольорі. З'ясовано основну мету навчання композиції для студентів вищих художніх навчальних закладів.

Список використаних джерел:

1. Васильева Н. Б. Тематическая композиция в процессе развития творческих способностей детей [Електронний ресурс]. –2013. – Режим доступу до ресурсу: https://interactive-plus.ru/ru/article/119534/discussion_platform
2. Гудак В. Композиція як провідна й визначальна дисципліна в процесі формування митця. – Гудак В. – Вісник Львівської національної академії мистецтв. – 2012. – Вип. 23. – С. 12–16.
3. Образотворче мистецтво 6 клас. С.М. Железняк Розділ 4. СЮЖЕТНО-ТЕМАТИЧНА КАРТИНА [Електронний ресурс]. –2013. – Режим доступу до ресурсу: http://subject.com.ua/textbook/art/6klas_1/22.html